EUROOPA KOHTU OTSUS (kolmas koda)

4. märts 2010 *

Kohtuasjas C-197/08,

mille ese on EÜ artikli 226 alusel 14. mail 2008 esitatud liikmesriigi kohustuste rikkumise hagi,

Euroopa Komisjon, esindajad: R. Lyal ja W. Mölls, kohtudokumentide kättetoimetamise aadress Luxembourgis,

hageja,

versus

Prantsuse Vabariik, esindajad: G. de Bergues, J.-S. Pilczer, J.-C. Gracia ja B. Beaupère-Manokha,

kostja,

* Kohtumenetluse keel: prantsuse.

EUROOPA KOHUS (kolmas koda),

koosseisus: teise koja esimees J. N. Cunha Rodrigues kolmanda koja esimehe ülesannetes, kohtunikud P. Lindh, A. Rosas, U. Lõhmus ja A. Arabadjiev (ettekandja),

kohtujurist: J. Kokott,
kohtusekretär: ametnik R. Şereş,

arvestades kirjalikus menetluses ja 18. juuni 2009. aasta kohtuistungil esitatut,

olles 22. oktoobri 2009. aasta kohtuistungil ära kuulanud kohtujuristi ettepaneku,

on teinud järgmise

otsuse

1 Euroopa Ühenduste Komisjon palub oma hagiavalduses Euroopa Kohtul tuvastada, et kuna Prantsuse Vabariik võttis vastu ja jättis jõusse Prantsusmaal tarbimiseks ringlusse lubatavate sigarettide suhtes kohaldatava jaemüügi miinimumhindade süsteemi ning keelu müüa tubakatooteid „alandatud hinnaga, mis on vastuolus rahvatervise eesmärkidega", siis on ta rikkunud nõukogu 27. novembri 1995. aasta direktiivi 95/59/EÜ muude tubakatoodete tarbimist mõjutavate maksude kohta peale käibemaksu (EÜT L 291, lk 40; ELT eriväljaanne 09/01, lk 283), mida on muudetud nõukogu

12. veebruari 2002. aasta direktiiviga 2002/10/EÜ (EÜT L 46, lk 26; ELT eriväljaanne 03/35, lk 182; edaspidi „direktiiv 95/59"), artikli 9 lõikest 1 tulenevaid kohustusi.

Õiguslik raamistik

Ühenduse õigusnormid

2 Direktiivi 95/59 põhjendused 2, 3 ja 7 on sõnastatud järgmiselt:

„(2) [EÜ] asutamislepingu eesmärgiks on majandusliidu loomine, mille raames valitseb aus konkurents ja mille tunnusjooned sarnaneksid liikmesriikide siseturgude omadega; selle eesmärgi saavutamise eelduseks on see, et tubakatoodete tarbimist mõjutavate maksude rakendamine liikmesriikides ei moonutaks konkurentsitingimusi ja ei takistaks tubakatoodete vaba liikumist ühenduse piires;

(3) aktsiisi struktuuri ühtlustamine peaks eelkõige vältima samasse rühma kuuluvate eri tubakatoodete kategooriate konkurentsi moonutamist maksustamisel ja avama liikmesriikide turud;

[…]

(7) konkurentsist tulenevad nõuded eeldavad kõikide tubakatoodete rühmade vabalt kujunenud hindade süsteemi”.

3 Direktiivi artikli 2 lõige 1 sätestab:

„Käesoleva direktiivi mõistes on tubakatooted:

a) sigaretid;

b) sigarid ja sigarillod;

c) suitsetamistubakas:

– sigarettideks keeratav peeneks lõigatud valmistubakas,

– muu suitsetamistubakas,

nagu on määratletud artiklites 3–7.”

4 Direktiivi 95/59 artikkel 8 näeb ette:

„1. Ühenduses toodetud ja kolmandatest riikidest imporditud sigaretid maksustatakse tollimaksu sisaldava jaemüügi maksimumhinna põhjal arvestatava proportsionaalse aktsiisiga, ning tooteühikult arvestatava eriaktsiisiga.

2. Proportsionaalse aktsiisi määr ja eriaktsiisi summa peab olema sama kõigile sigarettidele.

[…]”

5 Sama direktiivi artikli 9 lõike 1 kohaselt:

„Tootjana tuleb käsitada ühenduse isikut, kes valmistab tubakast jaemüügiks ettenähtud tubakatooteid.

Ühenduse tootjad, nende ühenduses asuvad müügiesindajad või volitatud esindajad ja kolmandatest riikidest tubakat importivad isikud võivad vabalt määrata oma toodete jaemüügi maksimumhinnad igas liikmesriigis, kus nende tooted on tarbimiseks kättesaadavad.

Teises lõigus sätestatu ei takista siiski hinnataseme kontrolli ja fikseeritud hindasid käsitlevate siseriiklike õigusaktide rakendamist, tingimusel et see on kooskõlas ühenduse õigusaktidega."

6 Nimetatud direktiivi artikkel 16 näeb ette:

„1. Alates 1. jaanuarist 1978 määratakse sigarettide eriaktsiisi summa iga aasta 1. jaanuari seisuga saadud andmete kohaselt kõige levinuma sigaretimargi hinnakategooria alusel.

2. Aktsiisi erikomponent peab moodustama vähemalt 5% ja maksimaalselt 55% nimetatud sigaretimargi proportsionaalsest aktsiisist, käibemaksust ning eriaktsiisist moodustuvast maksude kogusummast.

[…]

5. Liikmesriigid võivad arvestada minimaalset aktsiisi sigarettidelt, mida müüakse madalama hinnaga kui kõige nõutavama hinnakategooria sigarettide tarbijahind, juhul kui selline aktsiis ei ületa kõige nõutavama hinnakategooria sigarettide aktsiisi summat."

7 Nõukogu 19. oktoobri 1992. aasta direktiiviga 92/79/EMÜ sigarettidelt makstavate maksude ühtlustamise kohta (EÜT L 316, lk 8; ELT eriväljaanne 03/13, lk 202) ja nõukogu 19. oktoobri 1992. aasta direktiiviga 92/80/EMÜ muudelt tubakatoodetelt peale sigarettide makstavate maksude ühtlustamise kohta (EÜT L 316, lk 10; ELT eriväljaanne 03/13, lk 204), mida on muudetud nõukogu 5. detsembri 2003. aasta direktiiviga

2003/117/EÜ (ELT L 333, lk 49; ELT eriväljaanne 03/41, lk 430), on kehtestatud vastavalt sigarettidelt ja muudelt tubakatoodetelt peale sigarettide makstava üldise minimaalse aktsiisi määrad ja/või summad. Direktiiv 92/80 sätestab ühtlasi teatud nõuded aktsiisi struktuuri kohta.

8 Nõukogu 2. juuni 2004. aasta otsusega 2004/513/EÜ (ELT L 213, lk 8) on ühenduse nimel heaks kiidetud Maailma Tervishoiuorganisatsiooni tubakatoodete tarbimise piiramist käsitlev raamkonventsioon, mis on alla kirjutatud Genfis 21. mail 2003 (edaspidi „raamkonventsioon"). Selle konventsiooni artikkel 6 „Hinna- ja maksumeetmed tubakanõudluse vähendamiseks" on sõnastatud järgmiselt:

„1. Konventsiooniosaline tunnistab, et hinna- ja maksumeetmed on tubaka tarbimise vähendamiseks tõhus ja oluline vahend, eriti noorte hulgas.

2. Piiramata konventsiooniosalise suveräänset õigust määrata ning kehtestada oma maksupoliitika, seab konventsiooniosaline tubaka tarbimise levikut vähendades oma tervishoiueesmärgid ja vajaduse korral võtab või säilitab meetmeid, mis võivad hõlmata järgmist:

a) tubakatoodete suhtes maksupoliitika ja vajaduse korral hinnapoliitika rakendamine tervishoiueesmärkide nimel, et vähendada tubaka tarbimist […]

[…]"

Siseriiklikud õigusnormid

9 Prantsusmaal on tubaka maksustamine reguleeritud maksuseadustikuga (code général des impôts, edaspidi „CGI"). CGI artikli 572 esimest lõiku on muudetud 9. augusti 2004. aasta tervishoiupoliitikaseaduse nr 2004-806 (*Journal officiel de la République française*, edaspidi „*JORF*", 11.8.2004, lk 14277) artikli 38 II lõiguga. Muudetud sõnastuses näeb nimetatud artikli 572 esimene lõik ette:

„Kogu riigi territooriumil on igal tootel ühtne jaehind väljendatuna 1 000 ühiku või 1 000 grammi kohta ning tunnustatud tootjad ja tarnijad määravad selle vabalt. Hind kuulub kohaldamisele pärast kinnitamist Conseil d'État dekreedis kindlaks määratud tingimustel. Sigarettide jaehind väljendatuna 1 000 ühiku kohta ei kuulu siiski kinnitamisele, kui see on madalam hinnast, mis saadakse nende toodete keskmise hinna korrutamisel dekreediga kinnitatud protsendimääraga."

10 CGI artikli 572 esimese lõigu rakendamiseks vastu võetud 13. septembri 2004. aasta dekreedi nr 2004-975 *(JORF*, 18.9.2004, lk 16264) artikli 1 kohaselt on „[CGI] artiklis 572 ette nähtud protsendimääraks kinnitatud 95%".

11 CGI artiklit 572*bis* on muudetud 2006. aasta eelarvet käsitleva 30. detsembri 2005. aasta seaduse nr 2005-1719 (*JORF*, 31.12.2005, lk 20597) artikli 30 II lõikega. Muudetud sõnastuses näeb nimetatud artikkel 572*bis* ette:

„Artikli 568 esimeses lõigus nimetatud edasimüüjate poolt müüdud toodete ja sama artikli neljandas lõigus määratud ostjate-edasimüüjate poolt reisijatele tarnitud toodete jaemüügihind on vabalt määratud hind, mis ei tohi siiski olla madalam dekreediga kinnitatud jaehinnast väljendatuna 1 000 ühiku või 1 000 grammi kohta. […]"

12 Rahvatervise seadustik (code de la santé publique, edaspidi „CSP") sisaldab eelkõige suitsetamisvastast võitlust käsitlevaid sätteid. CSP artikkel L. 3511-1, mida on muudetud 23. mai 2006. aasta määrusega nr 2006-596 (*JORF*, 25.5.2006, lk 7791), sätestab:

„Tubakatoodetena käsitatakse suitsetamiseks, ninna tõmbamiseks, närimiseks või imemiseks mõeldud tooteid, mis on kas või osaliselt valmistatud tubakast, samuti suitsetamiseks mõeldud tooteid, isegi kui need tubakat ei sisalda, välja arvatud raviotstarbel kasutatavad tooted [CGI] artikli 564*decies* kolmanda lõigu punkti 2 tähenduses.

Koostisosa on tubakatoote valmistamisel kasutatav aine või komponent, sealhulgas paber, filter, trükivärv ja liim, mis on lõpptootes muutmata või muudetud kujul, välja arvatud tubakalehed ja muud tubakataime looduslikud või töödeldud osad."

13 CSP artikli L. 3511-3 esimene lõik käesoleva kohtuotsuse punktis 9 viidatud seaduse nr 2004-806 redaktsioonis, mis kehtis käesoleva kohtuotsuse punktis 17 osutatud põhjendatud arvamuses määratud tähtaja lõppemise päeval 4. septembril 2006, oli sõnastatud järgmiselt:

„Keelatud on tubaka, tubakatoodete või artikli L. 3511-1 teises lõigus määratletud koostisosade otsene või kaudne propageerimine ja reklaam ning tubakatoote tasuta jagamine või müük alandatud hinnaga, mis on vastuolus rahvatervise eesmärkidega."

14 CSP suitsetamisvastast võitlust käsitlevate sätetega seonduvad sama seadustiku artiklites L. 3512-1–L. 3512-4 ette nähtud sanktsioonid.

Kohtueelne menetlus

15 Komisjon saatis 21. märtsil 2005 Prantsuse Vabariigile märgukirja, milles ta väitis, et tarbimiseks ringlusse lubatavate sigarettide suhtes kohaldatava jaemüügi miinimumhindade süsteem ja keeld müüa tubakatooteid „alandatud hinnaga, mis on vastuolus rahvatervise eesmärkidega", mis on kehtestatud Prantsuse õigusaktidega, on vastuolus direktiivi 95/59 artikli 9 lõikega 1.

16 Prantsuse Vabariik teatas 29. juuli 2005. aasta vastuses, et tema hinnangul on need õigusaktid põhjendatud EÜ artiklis 30 sätestatud rahvatervise kaitse eesmärgiga.

17 Komisjon saatis 4. juulil 2006 põhjendatud arvamuse, milles ta kordas oma seisukohta ja palus liikmesriigil täita direktiivi 95/59 artikli 9 lõikest 1 tulenevad kohustused kahe kuu jooksul arvamuse kättesaamisest.

18 Kuna komisjon Prantsuse Vabariigi 5. oktoobri ja 22. detsembri 2006. aasta vastuseid arvestades leidis, et olukord ei ole ikka veel rahuldav, esitas ta käesoleva hagiavalduse.

Hagi

Poolte argumendid

19 Komisjoni sõnul on direktiivi 95/59 eesmärk tagada aus konkurents, mis ei ole maksustamise tagajärjel moonutatud, et avada liikmesriikide turud. Direktiivi artikli 9 lõige 1 tagab kõigis liikmesriikides aktsiisi arvutamise aluste määratlemise samadest põhimõtetest lähtudes ega lase riigi hinnakujunduseeskirjadel nende eesmärkide saavutamist nurjata. Nimetatud sätte sõnastus ja eemärk ei luba kahelda, et selle sättega on jaemüügi miinimumhindade kehtestamine keelatud. Nende kehtestamise tagajärjel kaoksid ju hinnaerinevused, mis võivad erinevate toodete vahel esineda sõltuvalt erinevate tootjate hinnakujundust mõjutavatest teguritest. Selline mehhanism tooks järelikult kaasa liikmesriikidevahelise kaubavoo moonutusi. Toodete puhul, mille netohind (maksud välja arvatud) on madalam sarnaste toodete hinnast turustamisel miinimumhinna kehtestanud liikmesriikides, oleks import neis liikmesriikides pidurdatud.

20 Komisjon selgitab, et Prantsusmaal kehtiv sigarettide maksustamise kord näeb ette miinimumhinna, mis vastab 95% keskmisest hinnast, ning sellest madalamat sigarettide jaemüügihinda ei saa kinnitada, kusjuures turustamisel saab rakendada ainult kinnitatud hinda. Seega ei saa tootjad või importijad vabalt määrata oma toodete jaemüügi maksimumhinda, kuna see maksimumhind ei saa mingil juhul olla väiksem kehtestatud miinimumhinnast. Järelikult on see sigarettide maksustamise kord vastuolus direktiivi 95/59 artikli 9 lõikega 1.

21 Peale selle annavad CSP asjassepuutuvad sätted Prantsuse ametiasutustele kaalutlusõiguse, mis võimaldab neil keelata tubakatoodete jaemüügi määratud hinnaga, ega

lase seega tootjatel ja importijatel vabalt määrata iga oma toote jaemüügi maksimumhinda. CSP artiklis L. 3511-3 esinev mõiste „alandatud hind, mis on vastuolus rahvatervise eesmärkidega" on riigi õigusaktides määratlemata ja nii ei saa asjassepuutuvad ettevõtjad selgelt ja täpselt kindlaks teha oma õigusi ja kohustusi ning liikmesriigi kohtud ei saa tagada nende järgimist. Seega on see mõiste vastuolus õiguskindluse ja isikute õiguste kaitse põhimõtetega.

22 Kuigi nõukogu 18. juuni 1992. aasta direktiiv 92/49/EMÜ otsekindlustustegevusega, välja arvatud elukindlustustegevusega seotud õigusnormide kooskõlastamise kohta, millega muudetakse direktiive 73/239/EMÜ ja 88/357/EMÜ (kolmas kahjukindlustuse direktiiv) (EÜT L 228, lk 1; ELT eriväljaanne 06/01, lk 346) sätestab hindade vaba määramise põhimõtte, ei tähenda see asjaolu komisjoni sõnul seda, et sarnast põhimõtet, mis on selgelt esitatud muus ühenduse õigusnormis, nimelt direktiivi 95/59 artikli 9 lõikes 1, tuleks pidada kohaldamisele mittekuuluvaks.

23 Komisjon väidab veel, et kuigi viimati nimetatud sätte ja EÜ artikliga 28 kehtestatud vastavad keelud võivad kattuda, on direktiivi 95/59 artikkel 9 teisese õiguse autonoomne säte, mis täidab selle direktiivi kontekstis autonoomset ülesannet ja mille kohaldamist ei saa piirata juhtudega, mil on rikutud ka EÜ artiklit 28.

24 Selle institutsiooni hinnangul ei saa analüüsi, mille kohaselt asjassepuutuv Prantsuse õigusakt takistab tubakatoodete maksimumhindade vaba kujundamist, seada kahtluse alla, viidates direktiivi 95/59 artikli 9 lõike 1 kolmandale lõigule, mis säilitab õiguse rakendada „hinnataseme kontrolli […] käsitle[vaid] siseriikli[kke] õigusakt[e]" ja „fikseeritud hindasid käsitle[vaid] siseriikli[kke] õigusakt[e]".

25 Komisjon väidab, et käesolevas kohtuasjas käsitletavat ühenduse õiguse rikkumist ei saa õigustada EÜ artiklis 30 ette nähtud rahvatervise kaalutlustega. Valdkonnas, mis on kaetud ühenduse ühtlustatud õigusnormidega, tuleb siseriiklike meetmete õiguspärasust hinnata ainult nendest õigusnormidest lähtudes, mitte aga lähtudes esmase õiguse sätetest, mis lubavad piirata põhivabadusi. Igal juhul niivõrd, kuivõrd rahvatervise kaitset saab tagada tubakatoodete kõrge müügihinna kehtestamisega, võib selle eesmärgi täiel määral saavutada kohandatud maksupoliitikaga. Pealegi oli rahvatervise kaalutlustel oma osa tubakatoodete aktsiisi ühtlustavate ühenduse direktiivide väljatöötamisel ja ülevaatamisel, ometi ei ole vabalt määratud hindade põhimõtet kaotatud. Hoopis miinimumhindade süsteemil võiksid olla tervise kaitsele kahjulikud tagajärjed, kuna tootjate kasumimarginaali kaitstes annaks see süsteem neile täiendavat tulu, mida saab investeerida tubakatoodete müügi suurendamiseks.

26 Lisaks on direktiivi 95/59 artikli 9 lõige 1 kooskõlas raamkonventsiooniga. Esiteks ei ole konventsiooniosalistel selle konventsiooni toimel miinimumhindade rakendamise kohustust. Teiseks ei anna see liikmesriikidele ühenduse suhtes õigust valida maksupoliitika ja hinnapoliitika rakendamise vahel, kuna konventsiooni artikli 35 lõike 2 kohaselt lahendatakse see küsimus ühendusesiseses töökorralduses.

27 Komisjon leiab ühtlasi, et nõukogu 2. detsembri 2002. aasta soovitus 2003/54/EÜ suitsetamise vältimise ja tubakatoodete tarbimise piiramise parandamise algatuste kohta (EÜT 2003, L 22, lk 31), millele viitab Prantsuse Vabariik, ei ole siduv ja seda ei saa mingil juhul tõlgendada nii, et see õhutab rikkuma direktiivi 95/59 artikli 9 lõiget 1. Komisjoni 16. juuli 2008. aasta aruanne Euroopa Parlamendile ja nõukogule

sigarettide ja muude tubakatoodete suhtes kohaldatava aktsiisimaksu struktuuri ja määrade kohta (KOM(2008) 460 lõplik), millele see liikmesriik samuti tugineb, osutab muu hulgas maksudele kui tubaka tarbimise vältimise ja piiramise üldstrateegia elemendile.

28 Lõpetuseks leiab komisjon, et liikmesriigid võivad jätkuvalt rakendada tubakatoodete tõstetud hinda, tõstes nende toodete maksustamise taset kooskõlas asjassepuutuvates direktiivides sätestatud nõuetega. Need direktiivid ei näe ette maksimaalset maksukoormust. Liikmesriigid võivad seega alati teha nii, et soovitud hinnatase oleks saavutatud maksude abil lõpphinna mõjutamise teel. Tootjad suudaksid kanda kahjumit, kui nad ei soovi maksukoormust müügihinnas kajastada, kuid sellel on paratamatult majanduslikud piirid.

29 Prantsuse Vabariik väidab, et asjassepuutuvad siseriiklikud õigusaktid ei ole vastuolus direktiivi 95/59 artikli 9 lõike 1 teise lõiguga. Liikmesriik leiab, et selles sättes ei ole väljendatud üldpõhimõtet, mille kohaselt hind on tootjate ja importijate poolt vabalt määratud. Ta palub Euroopa Kohtul selles osas muuta tõlgendust, mille ta on selle sätte kohta varem andnud. Erinevalt näiteks direktiivist 92/49, mille eesmärk on füüsilisest isikust ettevõtjana tegevuse alustamise ja jätkamise tingimuste ühtlustamine, soovitakse direktiiviga 95/59 ühtlustada ainult osa aktsiisi käsitlevatest liikmesriikide õigusaktidest. See liikmesriik märgib, et kuigi vabalt määratud hindade ja tariifide põhimõte võib olla seotud füüsilisest isikust ettevõtjana tegutsemise tingimuste ühtlustamisega, ei saa see olla seotud maksude ühtlustamisega. Pealegi tuleb sellist põhimõtet tõlgendada, lähtudes EÜ artiklis 28 sätestatud kaupade vaba liikumise põhimõttest, mis piirdub importtooteid ebasoodsamasse seisu asetavate hinda reguleerivate liikmesriikide õigusaktide keelustamisega.

30 Lisaks leiab Prantsuse Vabariik, et asjassepuutuvad siseriiklikud õigusaktid jäävad igal juhul direktiivi 95/59 artikli 9 lõike 1 kolmandas lõigus ette nähtud reservatsiooni alla. Esiteks hõlmab selles sättes sisalduv väljend „hinnataseme kontrolli käsitlevad siseriiklikud õigusaktid" hinda reguleerivaid siseriiklikke õigusakte nii üld- kui ka üksikaktidena, nagu asjassepuutuv akt. Liikmesriik vaidlustab seega kohtupraktika seisukohad, mis tulenevad Euroopa Kohtu 19. oktoobri 2000. aasta otsusest kohtuasjas C-216/98: komisjon *vs.* Kreeka (EKL 2000, lk I-8921), ega luba seda väljendit tõlgendada nii, nagu see jätaks liikmesriikidele kaalutlusõiguse kehtestada muid akte peale siseriiklike üldkohaldatavate õigusaktide, mille eesmärk on pidurdada hinnatõusu. Teiseks on sellesama kohtupraktika kohaselt väljendiga „fikseeritud hindasid käsitlevad siseriiklikud õigusaktid" mõeldud hinda, mis on kord juba tootja või importija poolt määratud ja ametiasutuse poolt kinnitatud ning kehtib kui maksimumhind. Prantsuse Vabariik leiab, et kui see hind kuulub ametiasutuses kinnitamisele, peab ametiasutusel olema ka õigus kinnitamisest keelduda.

31 Teise võimalusena väidab liikmesriik, et asjassepuutuvad siseriiklikud õigusaktid on õigustatud tulenevalt EÜ artiklis 30 sätestatud rahvatervise kaitse eesmärgist. Euroopa Kohtu praktika lubab ju liikmesriikidel rakendada siseriiklikke õigusnorme, mis piiravad ühendusesisest kaubandust inimeste tervise kaitse huvides, osutab see liikmesriik eespool viidatud kohtuotsuse komisjon *vs.* Kreeka vastavale punktile. Asjassepuutuvad siseriiklikud õigusaktid on selle eesmärgi suhtes vajalikud ja proportsionaalsed. Seda eesmärki ei ole tegelikult võimalik saavutada maksude tõstmise teel, kuna tootjad ja importijad ei tarvitse seda tingimata müügihinnas kajastada, ja järelikult ei tarvitse see tingimata kaasa tuua tarbimise vähenemist.

32 Prantsuse Vabariigi sõnul on miinimumhinna kehtestamine kõrge hinnataseme säilitamiseks ja seega eriti noorte suitsetamise ärahoidmiseks sobiv vahend. See nähtub raamkonventsiooni artikli 6 lõike 2 punktist a. Ühtlasi kinnitavad selle liikmesriigi seisukohta soovituse 2003/54 punkt 7 ja komisjoni 16. juuli 2008. aasta aruande Euroopa

Parlamendile ja nõukogule sigarettide ja muude tubakatoodete suhtes kohaldatava aktsiisimaksu struktuuri ja määrade kohta punkti 3.3 lõige 1.

Euroopa Kohtu hinnang

33 Sissejuhatuseks olgu meenutatud, et tulenevalt direktiivi 95/59 põhjendusest 3 kuulub see direktiiv tubakatoodete aktsiisi struktuuri ühtlustamise poliitika raamidesse ja selle eesmärk on vältida samasse rühma kuuluvate eri tubakatoodete kategooriate konkurentsi moonutamist ja avada liikmesriikide turud.

34 Selle saavutamiseks on direktiivi artikli 8 lõikes 1 sätestatud, et ühenduses toodetud ja kolmandatest riikidest imporditud sigaretid maksustatakse igas liikmesriigis tollimaksu sisaldava jaemüügi maksimumhinna põhjal arvestatava proportsionaalse aktsiisiga ning tooteühikult arvestatava eriaktsiisiga (eespool viidatud kohtuotsus komisjon *vs*. Kreeka, punkt 19).

35 Lisaks nähtub direktiivi 95/59 põhjendusest 7, et konkurentsist tulenevad nõuded eeldavad kõikide tubakatoodete rühmade vabalt kujunenud hindade süsteemi.

36 Seoses sellega näeb direktiivi artikli 9 lõige 1 ette, et ühenduse tootjad, nende ühenduses asuvad müügiesindajad või volitatud esindajad ja kolmandatest riikidest tubakat

importivad isikud võivad vabalt määrata iga oma toote jaemüügi maksimumhinna, nii et oleks tagatud nende tegelik konkurents (eespool viidatud kohtuotsus komisjon *vs.* Kreeka, punkt 20). See säte peab kindlustama, et tubakatoodete aktsiisi proportsionaalse arvutamise aluste määratlemine, st nende toodete jaemüügi maksimumhinna määramine, toimuks kõigis liikmesriikides samadest põhimõtetest lähtudes. Sätte eesmärk, nagu märgib kohtujurist oma ettepaneku punktis 40, on ühtlasi kaitsta ülalnimetatud ettevõtjate vabadust, mis võimaldab neil tegelikult saada võimalikust madalamast omahinnast tuleneva konkurentsieelise.

37 Kui ametiasutused kehtestavad jaemüügi miinimumhinna, siis selle tagajärjel ei saa tootjate ja importijate määratav jaemüügi maksimumhind mingil juhul olla sellest kohustuslikust miinimumhinnast madalam. Seega võib miinimumhinda kehtestav õigusakt kahjustada konkurentsisuhteid, takistades teatud tootjatel või importijatel kasutada madalamast omahinnast tulenevat eelist selleks, et pakkuda atraktiivsemat jaemüügihinda.

38 Järelikult ei saa tubakatoodete jaemüügi miinimumhindade süsteemi pidada direktiivi 95/59 artikli 9 lõikega 1 kooskõlas olevaks, kui see ei ole korraldatud nii, et kõikidel juhtudel oleks välistatud teatud tootjate või importijate jaoks nende toodete madalamast omahinnast tuleneda võiva konkurentsieelise kahjustamine ja kui selle tulemusena kahjustatakse konkurentsi (vt 4. märtsi 2010. aasta otsused kohtuasjas C-198/08: komisjon *vs.* Austria, EKL 2009, lk I-1645, punkt 30, ja kohtuasjas C-221/08: komisjon *vs.* Iirimaa, EKL 2009, lk I-1669, punkt 41).

39 Just neist põhimõtetest lähtudes tuleb kontrollida käesolevas kohtuasjas osundatud siseriiklikke õigusakte.

40 CGI asjassepuutuvad sätted koostoimes dekreediga nr 2004-975 kehtestavad tootjatele ja importijatele Prantsusmaal sigarettide jaemüügi miinimumhinna, mis vastab 95%-le nende toodete keskmisest hinnast, ja CSP artikli L. 3511-3 esimene lõik keelab tubakatoodete müügi „alandatud hinnaga, mis on vastuolus rahvatervise eesmärkidega". Prantsuse Vabariik täpsustas kohtuistungil, et mõistest „alandatud hind, mis on vastuolus rahvatervise eesmärkidega" tuleb aru saada nii, et see tähendab iga hinda, mis on madalam CGI artikli 572 esimese lõigu alusel kehtestatust.

41 Sellise regulatsiooni korral ei saa kõikidel juhtudel välistada seda, et kehtestatud miinimumhind kahjustab tubakatoodete teatud tootjate või importijate konkurentsieelist, mis võib tuleneda nende toodete madalamast omahinnast. Nagu märkis komisjon kohtuistungil, ilma et Prantsuse Vabariik oleks seda kummutanud, võib sellisel regulatsioonil, mis lisaks kõigele määrab miinimumhinna kindlaks turul käibivale keskmisele hinnale viidates, olla hoopis niisugune tagajärg, et konkureerivate toodete hinnaerinevused kaotatakse ja hinnad ühtlustatakse kõige kallima toote hinna järgi. Seega kahjustab nimetatud regulatsioon direktiivi 95/59 artikli 9 lõike 1 teise lõiguga tootjatele ja importijatele tagatud õigust määrata vabalt oma toodete jaemüügi maksimumhinnad.

42 Vastupidi Prantsuse Vabariigi väidetele ei kuulu asjassepuutuv miinimumhinna regulatsioon ka selle direktiivi artikli 9 lõike 1 kolmandas lõigus sätestatud erandi alla.

43 Seoses selle sättega tuleb esiteks meenutada, et väljendit „hinnataseme kontroll" on tõlgendatud nii, et see hõlmab siseriiklikke üldkohaldatavaid õigusakte, näiteks neid, mille eesmärk on pidurdada hinnatõusu (vt selle kohta eespool viidatud kohtuotsus komisjon *vs*. Kreeka, punkt 25 ja seal viidatud kohtupraktika). Teiseks tuleb väljendit

„fikseeritud hinnad" tubakahindade kehtestamise mehhanismi raamides mõista nii, et see tähendab hinda, mis on kord juba tootja või importija poolt määratud ja ametiasutuse poolt kinnitatud ning kehtib kui maksimumhind, millest tuleb sellisena kinni pidada igal turustamise etapil kuni lõpptarbijale müümiseni, kusjuures see fikseeritud hindade süsteem peab ära hoidma maksutulude tervikliku laekumise võimaliku kahjustamise fikseeritud hinna ületamise tõttu (vt selle kohta eespool viidatud kohtuotsus komisjon *vs.* Kreeka, punkt 26 ja seal viidatud kohtupraktika).

44 Selge on see, et asjassepuutuvate siseriiklike õigusaktide eesmärk ei ole hinnatõusu pidurdamine ega tootjate või importijate vabalt määratud jaemüügi maksimumhinna ületamisest tingitud maksutulude kaotuse vältimine.

45 Nagu kohtujurist oma ettepaneku punktides 50 ja 51 raamkonventsiooni kohta märkis, ei pane see konventsiooniosalistele tubakatoodete hinnapoliitika osas ühtki konkreetset kohustust, vaid üksnes kirjeldab võimalikke lahendusi, kuidas arvestada riigi tervisekaitse eesmärke tubakatoodete tarbimise piiramisel. Raamkonventsiooni artikli 6 lõige 2 piirdub ju vaid selle sätestamisega, et konventsiooniosaline võtab või säilitab meetmeid, mis „võivad hõlmata" tubakatoodete suhtes maksupoliitika ja „vajaduse korral" hinnapoliitika rakendamist.

46 Samuti ei saa ühtki juhist miinimumhinna süsteemide kasutamise kohta tuletada ei soovitusest 2003/54 ega komisjoni 16. juuli 2008. aasta aruandest Euroopa Parlamendile ja nõukogule sigarettide ja muude tubakatoodete suhtes kohaldatava aktsiisimaksu struktuuri ja määrade kohta, millel lisaks kõigele puudub kohustuslik jõud. Kõik tekstilõigud, millele Prantsuse Vabariik viitab, kajastavad tegelikult lihtsalt mõtet, et tubakatoodete kõrgete hindade tagajärjel väheneb tarbimine.

47 Nagu nähtub käesoleva kohtuotsuse punktist 38, ei ole hinnapoliitika mingil juhul vastuolus direktiiviga 95/59, kui see ei lähe vastuollu direktiivi eesmärkidega, eelkõige eesmärgiga välistada samasse rühma kuuluvate eri tubakatoodete kategooriate konkurentsi moonutamine.

48 Prantsuse Vabariik väidab ühtlasi, et asjassepuutuv miinimumhindade regulatsioon on õigustatud tulenevalt inimeste elu ja tervise kaitse eesmärgist, mis on sätestatud EÜ artiklis 30. Selle liikmesriigi sõnul ei saa maksude taseme tõstmine tagada tubakatoodete piisavalt kõrget hinda, kuna tootjad või importijad võivad selle tõstmise tasandada, ohverdades osa oma kasumimarginaalist või isegi kahjumiga müües.

49 Selles osas olgu märgitud, et EÜ artiklit 30 ei saa tõlgendada nii, nagu see lubaks võtta teistsuguseid meetmeid peale EÜ artiklites 28 ja 29 mainitud koguseliste impordi- ja ekspordipiirangute ning samaväärse toimega meetmete (vt selle kohta 27. veebruari 2002. aasta otsus kohtuasjas C-302/00: komisjon *vs*. Prantsusmaa, EKL 2002, lk I-2055, punkt 33). Viimati nimetatud sätete rikkumisele ei ole komisjon käesolevas kohtuasjas osutanud.

50 Sellegipoolest ei takista direktiiv 95/59 Prantsuse Vabariigil tubakatoodete tarbimise jätkuvat piiramist rahvatervise kaitse eesmärgi nimel.

51 Nagu on muu hulgas märgitud direktiivi 2002/10 põhjenduses 7, st viimases õigusaktis, mis muudab direktiivi 95/59/EÜ ja jätab siiski muutmata artikli 9 esialgse sõnastuse, näeb EÜ asutamisleping, eriti EÜ artikli 152 lõike 1 esimene lõik ette, et kogu ühenduse poliitika ja meetmete määratlemisel ja rakendamisel tagatakse inimeste tervise kõrgetasemeline kaitse.

52 Samas põhjenduses on veel täpsustatud, et maksustamise tase on tubakatoodete hinna peamine tegur, hind omakorda mõjutab tarbijate suitsetamisharjumusi. Samuti on Euroopa Kohus juba avaldanud seisukohta, et maksuregulatsioon on tubakatoodete suhtes oluliseks ja tõhusaks vahendiks võitluses nende toodete tarbimise piiramise ja seeläbi ka rahvatervise kaitse eest (5. oktoobri 2006. aasta otsus kohtuasjas C-140/05: Valeško, EKL 2006, lk I-10025, punkt 58) ja et nende toodete kõrgem maksustamine võib olla sobiv meede nende toodete hinna kõrgel tasemel kehtestamise eesmärgi saavutamiseks, kuna aktsiisitõus peab varem või hiljem kajastuma jaemüügihindade tõusus, ilma et see kahjustaks õigust hinda vabalt määrata (vt selle kohta eespool viidatud kohtuotsus komisjon *vs.* Kreeka, punkt 31).

53 Pealegi kui liikmesriigid soovivad otsustavalt kaotada tootjate või importijate iga võimalust tasandada tubakatooteid kahjumiga müües kas või ajutiselt maksude mõju tubakatoodete jaemüügihindadele, võivad nad eelkõige keelata tubakatoodete müügi omahinna ja kõigi maksude kogusummast madalama hinnaga, lubades neil tootjatel ja importijatel seega tegelikult kasutada võimalikust madalamast omahinnast tulenevat konkurentsieelist (vt eespool viidatud kohtuotsused komisjon *vs.* Austria, punkt 43, ja komisjon *vs.* Iirimaa, punkt 55).

54 Kõigist eelnevatest kaalutlustest tulenevalt kuulub komisjoni hagi rahuldamisele.

55 Seega tuleb tuvastada, et kuna Prantsuse Vabariik võttis vastu ja jättis jõusse Prantsusmaal tarbimiseks ringlusse lubatavate sigarettide suhtes kohaldatava jaemüügi miinimumhindade süsteemi ning keelu müüa tubakatooteid „alandatud hinnaga, mis on vastuolus rahvatervise eesmärkidega", siis on ta rikkunud direktiivi 95/59 artikli 9 lõikest 1 tulenevaid kohustusi.

Kohtukulud

56 Vastavalt kodukorra artikli 69 lõikele 2 on kohtuvaidluse kaotanud pool kohustatud hüvitama kohtukulud, kui vastaspool on seda nõudnud. Kuna komisjon on kohtukulude hüvitamist nõudnud ja Prantsuse Vabariik on kohtuvaidluse kaotanud, tuleb kohtukulud välja mõista Prantsuse Vabariigilt.

Esitatud põhjendustest lähtudes Euroopa Kohus (kolmas koda) otsustab:

1. **Kuna Prantsuse Vabariik võttis vastu ja jättis jõusse Prantsusmaal tarbimiseks ringlusse lubatavate sigarettide suhtes kohaldatava jaemüügi miinimumhindade süsteemi ning keelu müüa tubakatooteid „alandatud hinnaga, mis on vastuolus rahvatervise eesmärkidega", siis on ta rikkunud nõukogu 27. novembri 1995. aasta direktiivi 95/59/EÜ (muude tubakatoodete tarbimist mõjutavate maksude kohta peale käibemaksu, muudetud nõukogu 12. veebruari 2002. aasta direktiiviga 2002/10/EÜ) artikli 9 lõikest 1 tulenevaid kohustusi.**

2. **Mõista kohtukulud välja Prantsuse Vabariigilt.**

Allkirjad